

FILMHANDLEDNING: MATARES

Originaltitel: Matares

Regissör: Rachid Benhadj

År: 2019

Tal: Arabiska och franska

Text: Engelsk

Rekommenderas för åk 6-gymnasiet (tillåten från 15 år)

Produktionsland: Algeriet

Speltid: 90 min

Filmhandledning av Eldina Sulejmani

Mona är åtta år och befinner sig i den algeriska kuststaden Tipasa där hon säljer blomsterkransar för att få ihop pengar till människosmugglarna som ska ta henne vidare till Europa. Tioårige blomsterförsäljaren Said gillar inte konkurrensen, inte heller att Mona är svart och kristen. En stark film som ger ett barnperspektiv på flyktingsituationen kring Medelhavet.

FILMEN OCH LÄROPLANEN

Matares kan bland annat användas i undervisningen inom ämnena bild, religion och samhällskunskap.

I bildämnets kursplan för årskurs 7-9 ingår bildanalys och "bilder som behandlar frågor om identitet, sexualitet, etnicitet och maktrelationer och hur dessa perspektiv kan utformas och framställas."

I kursplanen för religionskunskap för årskurs 7-9 ingår bland annat följande centrala innehåll:

- Religionernas roll i några aktuella politiska skeenden och konflikter utifrån ett kritiskt förhållningssätt.
- Konflikter och möjligheter i sekulära och pluralistiska samhällen, till exempel i frågor om religionsfrihet, sexualitet och synen på jämställdhet.
- Hur olika livsfrågor, till exempel meningen med livet, relationer, kärlek och sexualitet, skildras i populärkulturen.
- Hur religioner och andra livsåskådningar kan forma människors identiteter och livsstilar.
- Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.

Undervisningen i samhällskunskap ska bland annat behandla följande centrala innehåll i årskurs 7-9:

- De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

FILMENS HANDLING

Filmen inleds med ett montage bestående av dokumentära bilder som skildrar människor på flykt.

I kuststaden Tipasa, i norra Algeriet, finner vi Mona. Hon kommer från Elfenbenskusten och hennes mål är att åka över havet till Italien. Mona går runt bland ruinerna, och vi hör henne berätta om Adam och Eva, om att de blev bannlysta från paradiset och fick leva under tuffa omständigheter på jorden. En dag bestämmer sig Adam för att lämna sin familj och Afrika för att hitta mat någon annanstans.

I flyktinglägret blir Mona utskälld av en människosmugglare. Han är arg på henne för att hon lämnade lägret för att leka istället för att jobba. Han förklarar att han lovade hennes pappa att hjälpa henne och hennes mamma med att ta sig till Italien. Han lär henne hur hon ska tigga efter pengar.

Mona samlar saker hon hittar på stranden och tar med sig dem till en underjordisk grotta, som hon pyntat med upphittade objekt. Mona fortsätter berätta om Adams resa, om att han kände hemlängtan. I grottan har hon byggt ett litet altare, där hon har lagt på ett träkors. Hon ber en bön och pratar med Jesus om sin dag och sina bekymmer.

En dag när hon gör blomsterkransar får hon syn på en grupp turister och följer efter dem. Guiden ser Monas kransar och köper en krans. Mona går fram till turisterna och säljer resterande kransar. Hon går vidare bland ruinerna och får syn på ett par pojkar leka.

Mona berättar vidare om Adams resa, om hur han bestämde sig för att ta sig över havet till landet där det fanns gott om mat. Men när han anlände till landet möttes han av poliser. Han tvingades att gömma sig, blev osynlig och ingen nämnde där efter hans namn. Han blev endast en siffra och kallades för "illegal invandrare".

Vi får se Said, en av pojkarna, gå in i en stor lagerlokal. Där står hans kompisar och en man som heter Jaffar. Jaffar ger pojkarna diverse uppdrag. Han ber dem lämna föremål på olika platser. Han får syn på Said och kallar fram honom. Han är arg på honom då han anser att han enbart leker istället för att arbeta. Han skickar iväg Said för att sälja blommor till en restaurang på ett hotell. Restaurangägaren vill inte köpa hans blommor eftersom han redan har köpt blommor från någon annan.

Said lämnar restaurangen och noterar att alla turister går runt med blomsterkransar. Han träffar sin kompis och frågar om han har sett någon sälja blommor. Kompisen berättar att han har sett en flicka sälja blomsterkransar och berättar var. Han berättar att även han har svårt få sålt sina blommor.

Said går till området som kompiserna har pekats ut. Där hittar han Mona som säljer blommor till en turist. Han går fram till henne och förstör hennes blommor. Mona följer efter honom och frågar varför han förstörde hennes blommor. Said förklarar för henne att hon inte får sälja blommor. Han skriker även rasistiska ord åt henne.

Mona går ner till grottan. Vi hör återigen Mona berätta om Adam och om rasismen han fick utstå på grund av sin hudfärg. Adam vägrade att lära sig andra språk för att undvika att förstå de rasistiska orden.

Said får syn på Jaffar som gömmer pengar i en byrå. Said stjälar en del av pengarna. Alla pojkar-na blir straffade innan Jaffar skickar iväg alla utom Said. Han säger att han vet att Said är tjuven och tar in honom i ett rum. Vi hör Said skrika.

Mona får syn på Said när hon säljer blommor. Said plockar fram en kniv, Mona springer iväg och gömmer sig. Said hör henne be och när han hittar hennes gömställe förstår han att Mona är kristen. När Mona lämnar grottan, går Said in och tar träkorset. När han får syn på Mona, så jagar han henne med träkorset. Han skriker åt henne, och kastar träkorset i havet. Mona plockar upp korset, går fram till Said och frågar "varför skadade du Jesus?". Said skriker rasistiska förolämpningar åt Mona. Mona knuffar ner Said i havet.

Mona pratar om Adams sorg över att vara så långt ifrån sitt hem. Om modet som krävdes för att utså våldsamheter och ondska. Hon beskriver det som att vara fången och attackeras av vilda djur.

Vid stranden ser Mona Said äta en macka. Hon går fram och sätter sig bredvid. Said erbjuder en del av mackan till henne. Hon berättar att hon kommer från Elfenbenskusten. När Mona går följer Said efter henne. När Mona kommer hem ser hon sin mamma flörta med människosmugglaren. Mona lämnar rummet. In kommer Said och får även han se vad som pågår.

När Said träffar Mona igen så berättar han att han har sett hur hon bor, och att han har sett hennes mamma tillsammans med människosmugglaren. Mona springer iväg. Said springer efter henne. De blir stoppade av Jaffar. Han skäller först ut Mona för att hon säljer blommor på hans territorium, men sedan erbjuder han henne att jobba för honom. Inne i grottan berättar Mona för Jesus att hon har hittat en vän, Said.

Mona fortsätter sin historia om Adam, vars mörka hud bleknade för att anpassas till kylan, regnet och hungern.

Mona träffar Jaffar i lagerlokalen. Han berättar att han känner någon som kan ta henne till Italien. Han kan hjälpa henne med pengar, men i gengäld ska Mona vara snäll mot honom. Han ger henne en sedel, men Mona biter honom i fingret och springer iväg. Said, som bevittnat allt genom ett titthål, ropar: "Bra för dig! Bra gjort!".

En dag hittar Saida kompisar ett lik vid stranden. Said blir orolig för om det är Mona. Han går till grottan och ser att Mona är där. Mona berättar att hon kände flickan som hittades död på stranden. Said gör narr av Mona för att hon sjunger för blommorna, vilket gör Mona arg. Senare blir hon omringad av Saida kompisar som knuffar henne och säger åt henne att åka tillbaka till sitt land, Mona springer iväg. Said springer efter henne men hon vill bli lämnad ifred.

På lägret blir Mona återigen utskälld av människosmugglaren för att hon inte följer order. Mona kollar upp mot honom vilket han inte gillar, och han beordrar henne att titta ner när han talar. Hon lyssnar inte utan fortsätter titta rakt på honom. Hon bestämmer sig för att hon vill jobba för Jaffar och möter upp honom i lagerlokalen. Han tar in henne i ett rum.

Said får reda på att Mona nu jobbar för Jaffar. Mona springer fram till Said med pengar i handen. Said är arg på henne. Han berättar att han sett henne med Jaffar. Mona slänger pengarna på honom. I grottan pratar hon med Jesus, om att hon gjort något hemskt som Jaffar har tvingat henne att göra. Mona svär på att sluta jobba för honom och bestämmer sig för att sälja blommor tillsammans med Said istället.

När Jaffar hittar barnen säger Said till honom att Mona inte vill jobba för honom. Said tar fram sin kniv. Jaffar slår bort den och smäller till honom. Mona tar upp kniven och hugger Jaffar i ryggen. Han faller ner i marken. Said och Mona springer ner till grottan. Mona är i chock. Said springer iväg och ber Mona att vänta på honom i grottan. Han springer till den tomma lagerlokalen och hämtar lådan med pengar i.

När Said återvänder till grottan är Mona borta. Han springer till lägret, men även där är det tomt. En kvinna berättar för Said att polisen har tagit Mona och hennes mamma och att de har skickats tillbaka till Elfenbenskusten.

Dagen efter sitter Said på en ruin. Han öppnar lådan med pengar, tar upp sedlarna och kastar iväg dem.

ATT DISKUTERA EFTER FILMEN

FILMENS FORM OCH SPRÅK

- Filmen inleds med dokumentära inslag och arkivbilder. Varför tror ni att man har valt att inleda filmen så?
- Monas berättelse om Adam är återkommande under filmen. Varför tror ni att Mona berättar den här historien? Vad har den här historien för betydelse för Mona? Vilken betydelse har den för filmen?
- Turistguiden berättar att Matares var en begravningsplats för barn under romarriket. Varför tror ni att filmens titel är Matares?
- Skiljer sig filmen från andra filmer som ni har sett? På vilka sätt?

FILMENS TEMA

- Vilket betydelse har religion i filmen? Hur skildras den kristna respektive den muslimska tron?
- Vad vet du om kristendom och Islam?
- Finns det motsättningar mellan olika religioner och hur gestaltas det i filmen?
- Ta reda på vilka de sju olika diskrimineringsgrunderna är. Vilka olika typer av diskriminering utses barnen i filmen för?
- I början tycker Said inte om Mona och har starka fördomar mot henne. Hur kommer det sig att han ändrar uppfattning och blir hennes vän senare i filmen?
- Vad får vi reda på i filmen om situationen i Elfenbenskusten? Varför befinner sig Mona och hennes mamma i Algeriet, fast de vill ta sig till Italien?

- Hur skildrar filmen Monas situation som flykting ? Ge exempel på scener som beskriver den svåra och utsatta situation hon befinner sig i.
- Vad får vi reda på om Saida's bakgrund? Försök beskriva honom och hans situation.
- Vad vet ni om EU:s och Sveriges flyktingpolitik? Ta reda på mer om hur flyktingpolitiken är utformad.
- Från och med år 2020 är Barnkonventionen lag i Sverige i år. Ta reda på mer om hur Sverige tillämpar lagen. På vilket sätt hjälper lagen barns utsatthet i Sverige?
- Statens medieråd har beslutat att ge filmen Matares 15-årsgräns. De motiverar beslutet med att framställningen bland annat innehåller bilder av upprepade skildringar av vuxna som slår och hotar barn, samt en flicka som sticker en kniv i mans rygg. Hur tycker du filmen skildrar våld jämfört med andra filmer du har sett?
- Vad är dina tankar om att visa våld på film?